

Israel en Alaska

2008-06-06 13:00:51

Michael Chabon

El sindicat de policies jueus

Traducció d'Ernest Riera

Amsterdam Llibres, Barcelona, 2008

Molts han volgut veure en Chabon la gran esperança blanca de la novel·la nord-americana, l'hereu natural d'una manera de fer que semblava condemnada a l'extinció. En qualsevol cas, i lluny de la intenció de fer càbales al respecte, ens sembla evident que *El sindicat de policies jueus* conté els ingredients d'allò que hauríem de considerar l'excel·lència en la construcció d'un univers de ficció, i molts també dels que fan possible una trama que sap mantenir la tensió narrativa fins al final amb poques irregularitats. D'una banda, per l'assimilació de gèneres literaris diversos en una obra ben personal; de l'altra, per la capacitat per al dibuix detallat de personatges, estats d'ànim i ambients; i, finalment, per una portentosa imaginació que hauríem de qualificar –seguint el tòpic– de desbordant, si no fos perquè es manté sota control en tot moment, bastint un univers que, d'aquesta manera, mai perd la coherència interna.

Amb tot, aquest ús de la imaginació atorga a la novel·la un cert aire d'irrealitat que la recorre de cap a cap. Una irrealitat que no és casual, si tenim en compte que l'argument té el punt de partida en una ucronia que refà la història d'Israel per inventar-ne una d'alternativa, a partir del supòsit que els àrabs haguessen derrotat els jueus en la guerra que va seguir la proclamació de l'estat hebreu el 1948, i els haguessen obligat a marxar de la *terra promesa*. Així, Chabon situa la nova pàtria dels jueus en unes terres cedides pels EUA a Sitka, a la zona costanera d'Alaska, un lloc que han habitat durant seixanta anys. Des d'aquesta situació inicial, però, la trama es desencadena per dos fets que trasbalsen la tranquil·la existència de la comunitat: d'una banda, el final dels anys de concessió temporal que EUA els ha fet del lloc, amb l'amenaça de tornar a esdevenir un poble sense pàtria; de l'altra, el misteriós assassinat d'un personatge important de la comunitat jueva, fill d'un dels rabins més poderosos de Sitka.

Entre l'amalgama de recursos d'àmbits diversos, amb influències del món del cinema, del còmic i, en general, d'aquells gèneres considerats menors –el *pulp* nord-americà–, no hi ha dubte que el més present, el que en suporta l'argument principal, és el de la novel·la negra. Més concretament, el d'aquella novel·la negra bastida sobre la figura absolutament central d'un detectiu; un tipus dur, però amb una psicologia plena de costats foscos i una moral com a mínim dubtosa. Meyer Landsman, en aquest cas, un d'aquells personatges que semblen destinats a perdurar al llarg de tota una saga de novel·les; que s'arrossega sense rumb, aliè als canvis imminents al seu voltant –els de Sitka, en conjunt, però també els d'una comissaria que haurà de deixar d'existir– i que s'encarrega un poc per atzar d'un cas d'assassinat que potser siga l'últim.

La novel·la de Chabon, però, va molt més enllà d'aquesta aparença externa de novel·la negra. Més enllà, fins i tot, de l'inopinat *thriller* polític que s'hi amaga, de repercussions internacionals i amb cert ressò a l'11-S novaiorqués. I amb els moments més sublims, potser, en la construcció d'una realitat, la de Sitka i els seus habitants, retratada de manera magistral a partir d'unes descripcions agosarades, xocants i molt imaginatives. Descripcions d'ambients, de persones o d'estats d'ànim que, de vegades, es limiten a una breu pinzellada perpetrada de manera quasi involuntària; d'altres, més extenses i explícites, amb una

Pere Calonge • Ex-Libris

<http://www.perecalonge.com/exlibris/>

prosa de marcat caràcter poètic; en qualsevol cas, però, extremadament eficaces i precises des d'una forma sovint paradoxal, esperpèntica, metafòrica. Elements, tots, posats al servei d'una obra que indaga en qüestions relacionades amb la identitat individual i la col·lectiva, així com en els elements –especialment els religiosos– que les conformen.

Potser sí, que la història grinyola en alguns moments: especialment en la part final, quan la troca del complot internacional acaba per embolicar-se un pèl massa. O en aspectes relacionats amb l'estructura global de la trama –i no tant en el manteniment de la tensió narrativa– com el poc profit que s'extrau d'un fil secundari relacionat amb els escacs, o la inversemblant casualitat final de les implicacions personals de Landsman en el cas. Irregularitats mínimes, però, per a una obra ambiciosa i sense complexos a l'hora d'incorporar influències; amb una prosa magistral i una capacitat imaginativa que sorprén constantment el lector. Una demostració evident del talent de l'autor.